

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Francisci Toleti S. R. E. Cardinalis Summa Casuum
Conscientiæ, Sive De Instructione Sacerdotum Lib. VII**

**Toledo, Francisco de
Coloniæ Agrippinæ**

2. De causis matrimonij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40916

vnum ex alijs, nec gratiam conferre ex opere operato suscipientibus, quod etiam dicit Gloss. 1. qu. 1. cap. quicquid sed ista est hæretica sententia reprobata in Concil. Trid. sess. 24. can. 1. vbi statuitur matrimonium esse vere, & proprie sacramentum, vt vnum ex alijs: & sess. 7. can. 6. & 7. vbi statuitur, quod debet sacramentum esse gratiæ collatum, & conferre dignè suscipientibus. Hic tamen notandum est multum differre matrimonium in lege Evangelica inter fideles, & inter Paganos factum; est enim triplex discrimen.

Primum est, matrimonium infidelium est purus contractus naturalis, non tamen est sacramentum; immò in lege naturæ, & lege Iudaica erat solus contractus: at inter fideles in lege Christi, est etiam sacramentum. Christus enim contractum ipsum naturalem ordinauit in sacramentum: vnde in Concil. Trid. sess. 7. determinatur, omnia septem sacramenta à Christo instituta fuisse.

Hinc sequitur secundum discrimen, quod extra Ecclesiam contractus hic non dat gratiam contractantibus ex opere operato, nec dabat illam in lege naturæ aut veteri: at in lege Christi dat gratiam, quia sacramentum est.

Tertium discrimen, Actus coniugalis extra Ecclesiam non est meritorius, sed tantum est licitus: Infideles enim qui rectè matrimonium contractant, non peccant in copula carnali: at verò fideles, si in gratia sint, & ob debitum finem actu hoc vtantur, merentur in ipso actu, sicut in alio bono opere, vtdicit S. Thom. in addit. q. 46. art. 6. Tunc autem est debitus finis, quando actus fit ex iustitiæ zelo & religione, vt homo faciat id, ob quod, & in quod matrimonium est institutum: in quo fuit hæresis Manichæorum, qui nuptias damnabant: dicentes talem actum esse peccatum mortale: sed damnata est hæresis in Concil. Florentin. & cap. ad abolendam, de hæret. Hinc patet quid sit matrimonium.

De causis matrimony.

CAPVT II.

Quatuor causæ sunt in matrimonio; finalis, efficiens, forma, & materia. Finis matrimonij triplex est. Primus est, bonum prolis, puta, vt filij procreentur, procreati educentur, educati instituantur.

Secun-

Secundus est, in remedium concupiscentiæ: homo enim post originale peccatum multum proclivis remansit in actum carnis. Instituit ergo Deus matrimonium, ut homo concupiscentiæ aliquod remedium haberet, possetque absque peccato talem actum exercere. Et hoc est, quod dicit Paulus 1. Corinth. 7. *Bonum est homini mulierem non tangere, tamen propter fornicationem unusquisque suam uxorem habeat, & unaqueque suum virum habeat.* Unde status conjugatorum bonus est, & in eo saluus potest esse homo, si recte iuxta statum viuat, tamen perfectior est status cælibatus, ut determinatur Concil. Tridentin. sess. 24. can. 10. & oppositum dicere, esset incidere in hæresim Lutheri.

Tertius finis est, mutua obsequia viri & vxoris: homo enim indigens factus est, nec potest vir sibi in omnibus providere, nec sola mulier, at simul uterque coniunctus sibi in necessarijs providet. Hic est finis matrimonij. Efficiens causa sunt ipsi contrahentes, in quantum est contractus quidam; at verò ut sacramentum, tum Deus est causa principalis, & minister est causa instrumentalis, sicut in alijs sacramentis. Materia est consensus interior vtriusque, quo consentiunt in unionem quandam mutuam. Forma autem sunt signa exteriora, verba, aut nutus, aut alia huiusmodi, quibus exprimitur consensus, siue fiant per se, siue per Procuratores. Hæ sunt causæ in matrimonio: tamen notandum est discrimen inter eas. Finis non est necessarius in actu in contrahentibus; quamvis enim intendant contrahere ob malum aliquem finem, matrimonium erit, licet peccent sic contrahentes: finis enim prædictus triplex, ut supra diximus, est ipsius matrimonij ex se, & ex institutione sua, non ex parte contrahentium. Minister ante Concil. Trid. non erat necessarius, quia poterat esse verum matrimonium sine ministro; at vero sess. 24. cap. 1. de reformat. est annullatum matrimonium clandestinum; & statuitur, ut, nisi adsit Ordinarius vel Curatus, aut sacerdos de ipsorum licentia, & ad minus duo testes, tunc nullum sit matrimonium. Dico igitur, quod pertinet ad essentiam matrimonij minister cum testibus, at ante non pertinebat. Reliqua duo semper fuerunt necessaria. Ad matrimonium enim non est necessarius consensus vtriusque: nec sufficit vnus, sed debet esse amborum, alias non est matrimonium: Rursus est necessarium signum aliquod sensibile, quo exprimat talis consensus; aliter non est matrimonium, licet sit consensus; sicut nec est matrimo-

nium, quando est signum exterius, & non est interior consensus: quamuis hoc secundum in foro exteriori reputetur matrimonium, qui presumitur consensus interior, sed vere coram Deo non est. Ecclesia tamen iudicat de exterioribus, ob id reputat pro matrimonio, non tamen in foro interiori confessionis, quod vocant forum poli, seu forum Dei. Hac de causa matrimonij.

De impedimento erroris, & conditionis.

CAPVT III.

Impedimenta, quæ impediunt contractum hunc matrimonij inter virum & vxorem, sunt in duplici differentia. Quædam sunt talia, quæ non solum vetant quominus attentetur matrimonium, sed, etiam si attentatum fuerit, nullum est matrimonium, & dicuntur impedimenta impedientia contrahendum, & dirimentia contractum. Quædam alia sunt, quæ prohibent ne contrahatur, tamen, si contractum fuerit, tenet, & est verum matrimonium; peccauit tamen, qui intentaui contrahere contra impedimentum. De impedimentis prioris generis, quæ nullum faciunt matrimonium, etiam si attentatus sit contractus, loquendum est prius: hæc autem sunt multa, quibusdam verbis contenta, quæ talia sunt.

Error, conditio, votum, cognatio, crimen,

Cultus disparitas, vis, ordo, ligamen, honestas.

Si sis affinis, si forte è coire ne quibus.

Hæc celebranda vetant connubia, facta retractant.

Singula horum suo ordine sunt explicanda.

Primum impedimentum est, erroris. Potest autem error & deceptio esse in duobus; aut in substantia personæ, puta, cum coniux putat alterum esse talem personam, puta Petrum, & non est, Mariam, & non est; sicut Iacob putabat esse Rachel, & erat Lia. Aut potest esse error in qualitate personæ, vt, cum putat, quod sit diues, nobilis, virgo, & non est. Iuxta hanc distinctionem.

Dico primò, Error in qualitate personæ non dissoluit matrimonium: v.g. si quis duxit aliquam, existimans esse virginem, & non erat, matrimonium tenet. Rursus, si quæ nupit alicui putans esse nobilem & diuitem, & non erat, licet erroris

causa